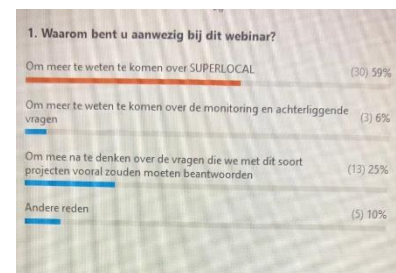

Samenvattend verslag Webinar nieuwe sanitatie Superlocal 17 december 2020

In het kader van het circulaire bouwproject Superlocal in Kerkrade – waarbij het de doelstelling was zoveel mogelijk grondstoffen het te gebruiken - hebben de waterketenpartijen een (experimentele) circulaire waterketen ontwikkeld. De realisatie is nu in een vergevorderd stadium en de eerste bewoners krijgen binnenkort de sleutel. Tijdens het webinar zijn de stand van zaken en de technische installatie toegelicht en is verder gesproken over de kennisvragen die met dit soort projecten beantwoord zouden moeten worden.

Er waren ruim 80 deelnemers. Zij zorgden voor een goede discussie waarbij de nadruk kwam te liggen op de te hanteren normen voor de effluentkwaliteit. **Bert Palsma**, programma manager Waterketen bij de STOWA, lichtte tot slot toe hoe de STOWA met het programma DEBIT-afvalwater 2030 en een instrument als de Sanimonitor, aan de kennisontwikkeling bij kan dragen.

Uit de eerste peilingen blijkt dat de meeste deelnemers vooral belangstelling hebben voor de stand van zaken in het project Superlocal. Een belangrijk signaal om ook in de toekomst rekening mee te houden bij de organisatie van nieuwe webinars.

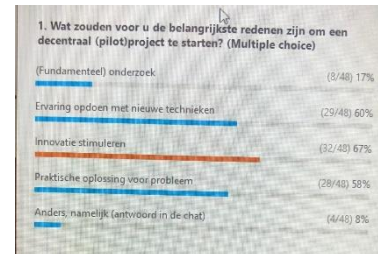
Diederik van Duuren (WML) benoemt in zijn presentatie klimaatverandering, de wens tot circulariteit en de veranderende maatschappelijke context als belangrijkste redenen voor WML om deel te nemen in deze pilot. In het project worden zwartwater, grijswater en regenwater apart behandeld met als doelstelling de opwerking van regenwater tot drinkwater, herwinning van energie en grondstoffen uit zwartwater en het natuurlijk zuiveren van grijswater. Daarbij gaat het er in de pilot uiteindelijk om, om inzicht te krijgen de schaal waarop bepaalde technologieën toegepast kunnen worden en op de bijdrage die de technologie kan leveren aan de maatschappelijke waarden. Daartoe worden door hem zes KPI's (Sleutel indicatoren) benoemt, waaronder milieu, sociale waarde, intellectuele waarde, financiële waarde. Het monitoringsprogramma hiervoor moet nog verder worden uitgewerkt. Hij kan zich goed voorstellen dat daarbij ook de samenwerking met STOWA gezocht wordt.

Paul Telkamp (TAUW) neemt de presentatie van **Ad de Man** (WBL) over die door omstandigheden niet aanwezig kan zijn. Hij gaat dieper in op de technologie waar met name WBL voor verantwoordelijk is. Belangrijke onderdelen zijn de UASB-vergister voor het zwarte water en het belucht helofytenfilter voor het grijze water. De doelstelling was om ook met het grijze water nog iets nuttigs te doen; met name hier liggen belangrijke onderzoeksvragen. WBL wil met het project zelf praktijkervaring opdoen maar tevens de kansen onderzoeken voor een lokale kringloopsluiting, vaststellen of dit concept een aanvulling kan zijn op de "conventionele" afvalwaterzuivering, nagaan of micro-verontreinigingen bij de bron kunnen worden verwijderd en om meer samen te werken met de andere waterpartners.

Het komende jaren zullen de verschillende onderdelen van het systeem geleidelijk in bedrijf worden genomen; te beginnen met het regenwatersysteem vanaf mei 2021 tenslotte eindigend met de UASB-reactor vanaf februari 2022. De monitoring zal in de periode tot 2025 plaats moeten vinden. Aandachtspunten daarin zijn de bedrijfsvoeringsparameters en de kwaliteit van effluent en slib met extra aandacht voor de microparameters.

In de **discussie** wordt de nadruk gelegd op het probleem van de medicijnresten. Diederik geeft aan dat bij aanvang van het project de focus hier nog veel minder op was gericht. Het betekent dat we nu na moeten denken over hoe we hier in het (al complexe) project op in kunnen spelen, enerzijds door nieuwe technologie (actief kool) in het project mee te nemen, anderzijds door er in de monitoring meer aandacht aan te geven.

Uit de tweede peiling blijkt dat decentrale projecten nu enerzijds gestart worden om ervaring op te doen en innovatie te stimuleren. Dit betekent dat er een behoefte zal zijn om de ervaringen te monitoren en de resultaten te delen. Anderzijds ziet 58 % decentrale projecten nu al als oplossing voor een lokaal probleem. De vraag is dan op welke gronden afwegingen plaats vinden en welke kennis daarvoor nodig is.

Hans van der Eem (Welldra) doet samen met **Gert Dekker** (Ambiënt) in opdracht van STOWA en RIONED een inventarisatie naar de criteria die daarbij in het buitengebied meespelen. Daarbij is de veranderende maatschappelijke context belangrijk. In tegenstelling tot de besluitvorming bij de eerste generatie IBA's spelen duurzaamheid, circulariteit, klimaat, de KRW en micro-verontreinigingen een grotere rol. Van belang is ook dat er nu veel meer technieken voorhanden zijn en er ook al veel ervaring is opgedaan met zowel de oude als nieuwere technieken. De piek aan vervangingsinvesteringen die er nu aankomt maakt een goede afweging ten aanzien van toekomstige investeringen evident. Uit een peiling blijkt dat onze deelnemers vooral de robuustheid, duurzaamheid en zuiveringsprestatie belangrijke parameters vinden.

Bij de inventarisatie naar de criteria gaat het vaak al snel over de lozingeisen. Ook hier hebben de deelnemers aan het webinar een duidelijke mening over. Het merendeel vindt dat er vooral moet worden gekeken naar het effect op het watersysteem, lokaal maatwerk dus.

De belangrijkste vraag volgens Hans is dan: Weten we genoeg om te kunnen kiezen? En zo niet, wat moeten we dan doen om die informatie wel te krijgen?

In de **discussie** wijst **Hans van der Eem** erop dat er weliswaar veel aandacht (en geld) gaat naar micro-verontreinigingen maar dat we ons tegelijkertijd af moeten vragen wat de impact van deze stoffen is bij de (relatief) kleine lozingen in het buitengebied en dus ook wat voor eisen je eraan moet stellen of welke monitoring je er op los moet laten.

Stefan Weijers waarschuwt dat heel veel kleine lozingen gezamenlijk wel weer een grote invloed kunnen hebben; je moet dus naar de totale impact kijken. Het zal altijd gaan om maatwerk met een bepaalde minimumeis. Hij stelt voor om systemen gedurende langere termijn in de praktijk te monitoren. **Dion van Oirschot** pleit ervoor om daar waar mogelijk grotere decentrale systemen aan te leggen door meerdere woningen te koppelen. Hier kunnen hogere eisen aan worden gesteld en er kan beter worden gemonitord.

Maarten Nederlof spreekt zijn zorgen uit: hij acht het niet wenselijk dat de waterkwaliteit nadelig beïnvloed wordt door de opkomst van decentrale systemen. Hij wijst erop dat in andere sectoren (glastuinbouw) er wel voldaan wordt aan hoge effluenteisen.

Bert Palsma geeft in de afsluiting aan dat de opmerkingen terecht zijn maar dat het wel complexe afwegingen zijn waarbij de inspanningen die nodig zijn om water vanuit de periferie naar een zuivering te brengen afgewogen moeten worden tegen de maatschappelijke voor- en nadelen en geplaatst moeten worden in de context (kwetsbaarheid) van het gebied. Die afwegingen zijn in elk gebied anders en dat leidt tot maatwerk. Daarbij is het wel van belang zoveel mogelijk van elkaar te leren; een database als de Sanimonitor kan daarbij behulpzaam zijn.

Bert benadrukt dat projecten als Superlocal (maar bijvoorbeeld ook Blue City of IQUA) goede mogelijkheden zijn om data die in de toekomst van belang zijn bij die afwegingen te verzamelen. Ook daar kan STOWA een ondersteunende rol in spelen. Het onlangs door de programmacommissie vastgestelde programma DEBIT-afvalwater 2030 (Decentrale Behandeling, Inzameling en Transport van afvalwater in 2030) bevat een fonds om ook daadwerkelijk in de monitoring van projecten te participeren. Doel daarbij is waar mogelijk relevante gegevens op een uniforme manier te verzamelen en deze ook breed beschikbaar te maken. De uitdaging daarbij is om niet alleen data te verzamelen bij de pilotprojecten die eenmalig in de spotlights worden gezet en waarvoor allerlei subsidies beschikbaar zijn maar juist ook bij al die andere projecten die daarop volgen. Bij die projecten kan worden gemeten hoe systemen echt functioneren.

Tot slot roept Bert op om toch vooral eens naar de Sanimonitor te kijken. De database is in ontwikkeling en alle opmerkingen ter verbetering zijn welkom. Maar het is nu al een goed instrument om kennis te delen en daarmee samen een stapje verder te komen.

STOWA

11 januari 2021